

24 lutego 2018 r.

Wykaz 10 najistotniejszych społecznych poprawek Koalicji Niech Żyją! do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz zmieniającej ustawę o zmianie ustawy – Prawo łowieckie (druk 1042), wraz z uzasadnieniami:

1. Wykreślenie przepisu pozwalającego karać za utrudnianie lub uniemożliwianie polowania;
2. Wprowadzenie zakazu wykorzystywania żywych zwierząt w szkoleniu, sprawdzianach i konkursach psów myśliwskich;
3. Wprowadzenie obowiązku regularnych badań: psychologicznych, psychiatrycznych i okulistycznych przez myśliwych;
4. Wprowadzenie zakazu polowania z udziałem lub w obecności dzieci do 16 roku życia;
5. Wprowadzenie obowiązku informowania o polowaniach zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych w ogólnie dostępnej elektronicznej książce polowań;
6. Wykreślenie „kultywowania tradycji łowieckiej” jako nowej przesłanki do określania listy zwierząt łownych;
7. Wprowadzenie obowiązku wykazywania wszystkich postrzelonych, a nie odnalezionych zwierząt;
8. Wprowadzenie zakazu dokarmiania i nęcenia karmą zwierząt łownych;
9. Wprowadzenie zakazu stosowania amunicji z ołowiu.
10. Wylimitowanie polowań z parków narodowych.

1. Wykreślenie przepisu pozwalającego karać za utrudnianie lub uniemożliwianie polowania;

Zmiana w Art. 1 Sprawozdania z dnia 24 stycznia do Druku 1042, Zmiana nr 9 w Art. 42aa

Proponowane zmiany:

W zmianie nr 9 Sprawozdania z dnia 24 stycznia do druku 1042 skreśla się art. 42aa pkt. 13.:

13) umyślnego utrudniania lub uniemożliwiania wykonywania polowania;

Dotychczasowy pkt. 14 otrzymuje numer 13, a punkt 15 numer 14.

UZASADNIENIE

Jest to zasada sprzeczna z obowiązującą Ustawą o lasach z dnia 28 września 1991 r. W Rozdziale 5. określa ona zasady udostępniania lasów. W art. 26 pkt. 1. stwierdza się, że „Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, są udostępniane dla ludności.” Konstytucja RP w Art. 52. mówi: „Każdemu zapewnia się wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.

Zasada udostępnienia terenów lasów Skarbu Państwa jest niezwykle ważnym i cenionym dobrem społecznym. Propozycja wprowadzenia omawianego zakazu jest sprzeczna z ważnym prawem ustanowionym przez Ustawę o lasach. Skutkować będzie tym, że w stanie faktycznym prawo myśliwych do wykonywania polowania stanie się prawem nadrzędnym nad społecznym prawem do swobodnego korzystania z lasów. Myśliwi będą mieli w ten sposób uprzywilejowany w stosunku do reszty społeczeństwa dostęp do zarówno do lasów, jak i prywatnej ziemi. Zakaz taki i w konsekwencji groźba grzywny, dotyczyć będzie wszystkich bez wyjątku: turystów, spacerowiczów, zbieraczy runa leśnego, przyrodników, fotografów przyrody. Ktokolwiek wejdzie na teren, na którym odbywa się polowanie może je zakłócić lub uniemożliwić, narażając się na grzywnę. Aby jej uniknąć użytkownicy lasów, pól i łąk stanowiących dobro wspólne, zostaną przymuszeni do ich opuszczenia na żądanie myśliwego. Społeczeństwo nie jest informowane o czasie i miejscu polowań indywidualnych. Przeciętny obywatel ma niezwykle ograniczone możliwości dowiedzenia się o polowaniu zbiorowym. Miejsca polowań nie są oznakowywane.

Istotne znaczenie dla tej sprawy ma również wyrok Sądu Rejonowego w Hajnówce ws. ornitologa, który w czasie obserwacji ptaków w Puszczy Białowieskiej znalazł się na terenie, na którym odbywało się polowanie, a miejscowe Nadleśnictwo skierowało przeciw niemu akt oskarżenia.

Istotą sprawy – jak wyjaśniał sędzia w uzasadnieniu – była konkurencja grup interesów. Z jednej strony swój interes reprezentuje nadleśnictwo w ramach swoich obowiązków - gospodarowanie zasobami leśnymi i zwierzyną, zatroskane zmniejszaniem się dochodów z polowań „dewizowych”. Z drugiej strony swoje racje wyrażają przyrodnicze organizacje ekologiczne, zmierzające do gospodarowania zasobami leśnymi i zwierzyną łowną w interesie ogólnym całej przyrody i jej powiązanych ekosystemów.

Sędzia wskazał na koniec, że zgodnie z Ustawą o lasach, lasy stanowiące własność Skarbu Państwa znajdują się w zarządzie PGL LP, a nadleśnictwa wykonują ten zarząd./: Faktem jest, że gospodarują tymi lasami nadleśnictwa, niemniej jednak z zapisów art. 26 ustawy wynika, że lasy są udostępniane dla ludności. Nie jest dopuszczalne wymuszanie przez leśniczego na osobach, które w tych lasach się znajdują opuszczenia danego terenu – las stanowi dobro ogólne i dostępne dla ludności. Wyjątkiem są sytuacje, o których mówi ustawa i występuje tam zakaz wstępu. Poszerzenie takiego zakazu kosztem swobód obywatelskich jest w tym wypadku niedopuszczalnym nadużyciem wobec całego społeczeństwa. Niezależnie od tego, czy występuje konkurencja dóbr w postaci tych reprezentowanych przez myśliwych, czy też innych, niezależnie od tego, jakie łożą nakłady. W uzasadnieniu Sądu z Hajnówki, sędzia potwierdził, iż społeczeństwo ma pełne prawo do korzystania z lasów i nie może być ono ograniczane przez myśliwych.

Sąd zaznaczył też, że wszyscy obywatele korzystający z lasów Skarbu Państwa są równi i prawa polującego myśliwego nie są nadrzędne wobec praw innych użytkowników lasu.

2. Wprowadzenie zakazu wykorzystywania żywych zwierząt w szkoleniu, sprawdzianach i konkursach psów myśliwskich;

Zmiana w Art. 1 Sprawozdania z dnia 24 stycznia do Druku 1042, Zmiana nr 9 w Art. 42aa

Proponowana zmiana:

W zmianie nr 34 projektu w art. 42aa otrzymuje dodaje się kolejny punkt w brzmieniu:

„zakaz płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny; zakaz ten obejmuje między innymi sprawdziany pracy, konkursy, pokazy oraz szkolenia psów

myśliwskich z wykorzystaniem żywych zwierząt jako obiektów zachowań łowieckich ptaków łowczych i psów myśliwskich.

UZASADNIENIE

Ustawa o ochronie zwierząt zabrania znęcania się nad zwierzętami (art. 6 ust 2 u.o.z.). Naruszenie tego przepisu stanowi przestępstwo zagrożone surową karą m.in. pozbawienia wolności do lat 2, a w przypadku rażącego okrucieństwa nawet do lat 3 (art. 35 u.o.z.). W art. 6 ust. 2a ustawodawca precyzuje, iż „przez znęcanie się nad zwierzętami należy rozumieć zadawanie albo świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpienia”. Wśród katalogu czynów stypizowanych jako znęcanie się ustawodawca wymienia m.in. „straszenie lub drażnienie zwierząt” (art. 6 ust. 2a pkt 9) u.o.z.).

Nie ulega żadnej wątpliwości, że wykorzystywanie żyjącego, zdolnego do odczuwania bólu i cierpienia, zwierzęcia w charakterze pomocy szkoleniowej (żywej przynęty / ofiary) w szkoleniu, konkursach, pokazach i sprawdzianach pracy psów myśliwskich, wiąże się ze świadomym zadawaniem mu bólu i cierpienia. Dotyczy to nie tylko odczuwania przez to zwierzę bólu fizycznego, gdy zostanie ono zranione lub uśmiercone przez szkolonego w ten sposób psa, lecz także sytuacji, gdy do zranienia wprawdzie nie dochodzi, ale już sama symulacja wystawiania, pogoni za ofiarą i jej dochodzenia, stanowiąca podstawę szkolenia ptaków łowczych i psów myśliwskich, wywołuje u zwierzęcia „odgrywającego” w tej inscenizacji rolę ofiary, cierpienie psychiczne z powodu wysokiego stopnia stresu.

Ustawa o ochronie zwierząt obejmuje zakresem humanitarnej ochrony wszystkie zwierzęta kręgowce (z wyłączeniem zwierząt wykorzystywanych w doświadczeniach naukowych), a zatem zarówno te dziko żyjące, jak i udomowione. Konsekwentnie zatem należy w ustawie Prawo łowieckie wprowadzić zakaz stosowania praktyk, które bezsprzecznie wyczerpują znamiona czynów uznanych przez Ustawodawcę za przestępstwo znęcania się nad zwierzęciem. Ani cele gospodarcze ani tym bardziej rekreacyjne myślistwa nie uzasadniają uczynienia wyjątku polegającego na zadawaniu zwierzęciu-ofierze cierpienia i bólu w celach szkolenia, sprawdzianów pracy lub pokazów umiejętności psów myśliwskich.

3. Wprowadzenie obowiązku regularnych badań: psychologicznych, psychiatrycznych i okulistycznych przez myśliwych;

Zmiana do Sprawozdania z dnia 24 stycznia 2018 r., do Druku 1042, poprzez dodanie po Art. 3. Art. 3a.

Proponowana zmiana: po Art. 3. Sprawozdania z dnia 24 stycznia 2018 r. do Druku 1042 dodaje się Art. 3a w brzmieniu:

Art. 3a. „Art. 15 ust. 4. Ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. 1999 nr 53 poz. 549), w związku z art. 10 ust. 2. (osoby użytkujące broń w celach łowieckich) nadaje się nowe brzmienie:

“4. Osoba posiadająca pozwolenie na broń wydane w celu określonym w art. 10 ust. 2 pkt **1, 2 i 3** obowiązana jest raz na 5 lat przedstawić właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskie i psychologiczne, o których mowa w ust. 3, wystawione nie wcześniej niż 3miesiące przed upływem tego terminu. W przypadku wydania orzeczenia stwierdzającego, że należy ona do osób wymienionych w ust. 1 pkt 2–4 i że nie może dysponować bronią, lekarz upoważniony lub psycholog upoważniony są obowiązani zawiadomić o tym właściwy organ Policji.”

UZASADNIENIE

W przepisach Ustawy o broni i amunicji nałożony został obowiązek regularnych, dokonywanych co 5 lat, badań psychologicznych, psychiatrycznych i okulistycznych dla wszystkich użytkowników broni wymienionych w art. 10 ust. 2 pkt 1 - 2, tj. posiadających ją w celach: 1) ochrony osobistej; 2) ochrony osób i mienia. Zapis ten nosi istotną wadę, bowiem nie włącza do tego katalogu posiadaczy broni użytkujących ją w celach łowieckich, tj. wymienionych w pkt 3 katalogu.

Przy obecnej ilości ponad 120.000 myśliwych zrzeszonych w Polskim Związku Łowieckim, posiadających i na co dzień użytkujących broń myśliwską w przestrzeni publicznej oraz wobec regularnie odnotowywanych wypadków postrzeleń i śmierci z broni myśliwskiej (kilkanaście wypadków rocznie) - niezbędne jest pilne znowelizowanie Ustawy o broni i amunicji, poprzez rozszerzenie katalogu osób, które zobowiązane będą do wykonywania takich badań o myśliwych.

4. Wprowadzenie zakazu polowania z udziałem lub w obecności dzieci do 16 roku życia;

Zmiana w Art. 1 Sprawozdania z dnia 24 stycznia do Druku 1042, Zmiana nr 9 w Art. 42aa

Proponowane zmiany:

W punkcie 34 projektu w art. 42aa otrzymuje nowe brzmienie:

•W pkt 34 w art. 42aa zmienianej ustawy dodaje się pkt. 17, który otrzymuje brzmienie:
„17. wykonywania polowania w obecności lub przy udziale dzieci do 16 roku życia.”

Poprawka ta pociąga za sobą zmiany w zmianie nr 43 projektu ustawy, w art. 52. Skutkuje dodaniem kolejnego punktu w art. 52 w brzmieniu: „Kto wykonuje polowanie w obecności lub przy udziale dzieci do 16 roku życia.”

UZASADNIENIE

Celem poprawki jest wprowadzenie do ustawy wyraźnego zakazu udziału dzieci do 16 roku życia we wszystkich czynnościach związanych z wykonywaniem polowań, w tym: bezpośredni udział w polowaniach indywidualnych oraz zbiorowych, udział i bycie świadkiem zabijania zwierząt, uczestnictwo w nagance, udział w tropieniu i dobijaniu zwierząt, udział i obecność przy patroszeniu zwłok, znakowaniu, tusz i ich transporcie, udział w pokocie i innych ceremoniach łowieckich zarówno przed, jak i po polowaniu.

Postulat ten znajduje silne uzasadnienie aksjologiczno-normatywne. Zgodnie z art. 72 ust. 1 Konstytucji RP "Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją". Przepis ten nakazuje ochronę dzieci nie tylko przed przemocą wobec nich samych lecz także przed działaniami mogącymi prowadzić do ich demoralizacji. Nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju wpływ może mieć obecność dzieci przy aktach zabijania zwierząt, co skądinąd potwierdza zakaz uboju zwierząt w obecności dzieci zawarty w art. 31 ust 4 pkt. 2 ustawy z dnia 21 lipca 1997 r. o ochronie zwierząt - zagrożony karą do 2 lat pozbawienia wolności. Tym bardziej uzasadniony jest zatem zakaz udziału dzieci w przedsięwzięciu służącym zabijaniu zwierząt dla rozrywki czy specyficznie pojmowanej przyjemności, który niejednokrotnie - zwłaszcza w przypadku dochodzenia i dobijania zwierząt uprzednio zranionych (tzw. postrzałków) odbywa się w sposób powodujący u zwierzęcia długotrwałe, intensywne cierpienia.

Prawny obowiązek ochrony dzieci przed demoralizacją, w tym wpływem jaki na ich rozwój, wrażliwość i psychikę może mieć udział w zorganizowanym zadawaniu zwierzętom bólu i śmierci potwierdza również brzmienie wielu innych regulacji prawnych (jak chociażby ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich czy ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka). Należy przyjąć, że obowiązek ten - mający rangę konstytucyjną oraz realizowany przez wiele przepisów rangi ustawowej - wyznacza **granice prawa rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z własną wolą i przekonaniem (art. 48 ust. 1 Konstytucji)**. Nie ulega wątpliwości, że zakres tego prawa nie obejmuje działań, które w świetle ugruntowanej wiedzy wiążą się z wyrządzaniem dziecku krzywdy lub narażaniem na nią. Stąd granice prawa do wychowania dziecka zgodnie z własnymi

przekonaniami stanowią liczne zakazy od dawna obecne w polskim prawodawstwie, takie jak np. zakaz rozpijania małoletniego (art. 208 KK), prezentowania mu treści pornograficznych (art. 202 & 2 KK), obowiązek szkolny (niezależnie od zgodności treści nauczania z przekonaniami rodzica), zakaz używania kar cielesnych (art. 96 KRiO), wykorzystywanie małoletniego do żebrania (art. 104 KW) różnego typu narażanie go na niebezpieczeństwo (np. art. 89 i art. 106 KW). Nie ulega wątpliwości, że z punktu widzenia aksjologii konstytucyjnej **ochrona dobra dziecka ma charakter nadrzędny nad wolnością rodziców do wychowywania go w sposób zgodny ze swoimi przekonaniami, przynajmniej w tych przypadkach, gdy wykonywanie tej wolności zagraża wyrządzeniem szkody w fizycznej lub psychologicznej kondycji dziecka, w szczególności mogącej wyrzucić trwałe skutki dla jego dalszego rozwoju.**

Postulat ten poparli: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Rzecznik Praw Dziecka, Komitet Psychologii PAN, Komitet Nauk Pedagogicznych PAN, Komitet Ochrony Praw Dziecka, Fundacja Dzieci Niczyje, UNICEF Polska, Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”

5. Wprowadzenie obowiązku informowania o polowaniach zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych w ogólnie dostępnej elektronicznej książce polowań;

Zmiana proponowana w Art. 1 Sprawozdania z dnia 24 stycznia do Druku 1042, Zmiana nr 10 w Art. 42b.

Proponowane zmiany:

Nadaje się nowe brzmienie Art. 42b:

10) w art. 42b:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Termin rozpoczęcia i zakończenia oraz jednoznaczne określenie miejsca wykonywania polowania indywidualnego, imię i nazwisko myśliwego, numer upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego, ilość i gatunek pozyskanej zwierzyny oraz liczba wszystkich oddanych strzałów do zwierzyny grubej podlega wpisowi w ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym, którą są obowiązani prowadzić dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich, w postaci **papierowej i elektronicznej, dla każdego obwodu.**”

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1e w brzmieniu:

„1a. Wpisów w ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym mogą dokonywać wyłącznie myśliwi wykonujący polowanie lub myśliwi przez nich upoważnieni do dokonania wpisu lub osoby upoważnione przez dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego do dokonywania tych wpisów.

1b. Wpisu w ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym dotyczącego terminu rozpoczęcia polowania indywidualnego dokonuje się przed jego rozpoczęciem, jednak nie wcześniej niż 24 godziny przed rozpoczęciem polowania.

1c. W miejscu wskazanym w ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym jako miejsce wykonywania polowania indywidualnego nie może w tym samym czasie polować inny myśliwy, bez zgody myśliwego wykonującego polowanie w tym miejscu.

1d. **Elektroniczna i papierowa wersja ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym podlega publicznemu udostępnieniu**, w zakresie obejmującym następujące informacje: termin rozpoczęcia i zakończenia oraz jednoznaczne określenie miejsca wykonywania polowania indywidualnego, a także numer upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego. **Wersja elektroniczna ewidencji pobytu aktualizowana jest bezzwłocznie i udostępniana publicznie na ogólnodostępnej witrynie internetowej, bezpośrednio po wprowadzeniu przez myśliwego wymaganych informacji do systemu. Wersja papierowa ewidencji pobytu udostępniana jest bezzwłocznie wszystkim zainteresowanym, w miejscu jej przechowywania.**

1e. Dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany przekazać właściwemu nadleśniczemu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) informację w postaci papierowej lub elektronicznej, o miejscu **publikowania na ogólnodostępnej witrynie internetowej elektronicznej ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym oraz miejscu przechowywania jej wersji papierowej.** Wójt (burmistrz, prezydent miasta) podaje niezwłocznie do publicznej wiadomości, w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie oraz przez obwieszczenie i na stronie internetowej urzędu gminy, informację o miejscu **opublikowania elektronicznej ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym, miejscu przechowywania jej wersji papierowej oraz o zakresie udostępnionych w nich informacji.**

UZASADNIENIE

Poprawka ma istotne znaczenie dla zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa publicznego, mając w szczególności na uwadze ilość wypadków z użyciem broni myśliwskiej, do których regularnie dochodzi każdego roku na polowaniach, w szczególności na polowaniach

indywidualnych. Obowiązek informacyjny powinien dotyczyć również tego rodzaju polowań, z racji znacznie wyższego stopnia zagrożeniem wypadkiem, względem polowań zbiorowych. Polowania zbiorowe są z założenia widoczne i słyszalne, co ogranicza ryzyko wypadku przez postrzelenie. W przypadku polowań indywidualnych myśliwy poluje z podchodu lub ambony, jest więc zazwyczaj nie widoczny dla innych użytkowników lasu, pola czy łąki. Są w tej sytuacji nie świadomi potencjalnego zagrożenia i cała odpowiedzialność spoczywa na myśliwym. Osoby korzystające z ogólnodostępnej przestrzeni publicznej powinny mieć uprzednio możliwość pozyskania informacji o ewentualnym polowaniu i potencjalnym zagrożeniu, w terenie, w który planują się udać.

Rozwiązania umożliwiające sprawne, szybkie i nisko kosztowe informowanie przez myśliwego dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego o planowanym polowaniu indywidualnym już funkcjonują w niektórych kołach łowieckich. Takie informacje do dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego myśliwi mogą przekazywać za pomocą systemów telefonii komórkowej, a ten zamieszczać w opublikowanej elektronicznej ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym.

6. Wykreślenie „kultywowania tradycji łowieckiej” jako nowej przesłanki do określania listy zwierząt łownych;

Zmiana proponowana w Art. 1 Druku 1042, Zmiana nr 4 w Art. 5. 2.

Proponowana zmiana: Art. 5 ustęp 2. otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody i Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, listę gatunków zwierząt łownych z rozróżnieniem na zwierzynę grubą, w tym płową, oraz zwierzynę drobną, w tym drapieżniki, uwzględniając wpływ poszczególnych gatunków na prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, **a także ochronę różnorodności i środowiska przyrodniczego.**”;

UZASADNIENIE

Z punktu widzenia potrzeb społecznych oraz konieczności ochrony i zachowania narodowych zasobów przyrodniczych, niedopuszczalne jest tworzenie listy gatunków łownych przy zastosowaniu nowo dodawanego kryterium: „kultywowania tradycji łowieckich”. W ten sposób bowiem całkowicie ignoruje się nie tylko oczekiwania społeczne w zakresie ochrony przyrody, ale też konieczność ochrony ginących gatunków. Zgodnie z tradycjami łowieckimi polowano

kiedyś w Polsce na żubry, niedźwiedzie, rysie i wiele gatunków dzikich ptaków, które właśnie wskutek znalezienia się na liście gatunków łownych "dla podtrzymania tradycji łowieckich", albo całkowicie wyginęły na terenie Polski (np. drop), albo populacje ich znajdują się w stanie zaniku, pomimo wielu wysiłków, aby je odbudować (głuszcze, cietrzewie).

Podstawową przesłanką gospodarowania populacjami dziko żyjących zwierząt powinna stanowić troska o zachowanie zasobów przyrodniczych. Ustalanie listy gatunków zwierząt łownych pod kątem "kultywowania tradycji łowieckiej" nie mieści się w kategorii merytorycznych przesłanek stojących u podstaw współczesnego łowiectwa.

7. Wprowadzenie obowiązku wykazywania wszystkich postrzelonych, a nie odnalezionych zwierząt;

Zmiana proponowana w Art. 1 Sprawozdania z dnia 24 stycznia do Druku 1042, Zmiana nr 2 w Art. 8a. 6. 4) e)

Proponowana zmiana: po art. 8 dodaje się art. 8a. pkt. 5. w brzmieniu:

6. W rocznym planie łowieckim zamieszcza się:

4) dane dotyczące zwierząt łownych w obwodzie łowieckim, określone osobno dla każdego z gatunków tych zwierząt:

e) liczbę zwierząt łownych pozyskanych w drodze odstrzałów i odłowów, **oraz zranioną a nieodnalezioną zwierzynę, wykazaną w książkach ewidencji polowań**, w łowieckim roku gospodarczym poprzedzającym łowiecki rok gospodarczy, na który jest sporządzany roczny plan łowiecki,

Rozszerzenie katalogu czynów zabronionych o zatajanie informacji o zranieniu i nieodnalezieniu zwierzyny

Proponowana zmiana:

W zmianie nr 34 projektu ustawy w art. 42aa dodaje się kolejne punkty nr 17 w brzmieniu:

Art. 42aa. Zabrania się:

„17)zatajania informacji o zranieniu i nieodnalezieniu zwierzyny poprzez brak odpowiedniego wpisu w książce ewidencji polowań”

UZASADNIENIE

Zwierzyna zraniona a nieodnaleziona stanowi rzeczywisty, wyliczalny ubytek w stosunku do stanu zwierzyny wykazanej w inwentaryzacji na dany rok. Z badań naukowych i danych myśliwych wynika, że w przypadku polowań na dzikie ptaki jest ich ranionych nawet 70%, natomiast w czasie polowań na tzw. „zwierzynę grubą” od 25 do 30% postrzeleń, nie skutkuje śmiercią na miejscu.

Nieodnalezione, zranione zwierzęta stanowią rzeczywisty ubytek z żywego stada. Prawo łowieckie nakazuje wliczanie do wykonanego planu odstrzałów ubytków zwierzyny, które powstają z innych przyczyn niż polowanie.

Jest to ubytek bezdyskusyjnie spowodowany wykonywaniem polowania. Niewykazywanie zranionej a nieodnalezionej zwierzyny w wykonanym planie odstrzałów jest przekroczeniem art. 52 pkt. 5 (projektowanego art. 42aa pkt. 7), który wyraźnie tego zakazuje i poddaje karze sprawcę takiego przekroczenia.

Poprawka ta pociąga za sobą zmiany w punktach 34 i 43 projektu, w art. 42aa i art. 52. Skutkuje rozszerzeniem katalogu czynów zabronionych zawartym w art. 42aa poprzez dodanie pkt. 16 w brzmieniu: „16) Zatajania informacji o zranieniu i nieodnalezieniu zwierzyny poprzez brak odpowiedniego wpisu w książce ewidencji polowań” (**punkt nr 34 Projektu**) oraz dodaniem pkt. 7 w art. 52 w brzmieniu: „7. Kto zataja informacje o zranieniu i nieodnalezieniu zwierzyny poprzez brak odpowiedniego wpisu w książce ewidencji polowań” (**punkt nr 43 Projektu**).

Adekwatnej zmiany wymaga także “Wzór ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym” (Rozdział VII projektowanego Rozporządzenia ws. wykonywania polowania, Art. 47. Pkt. 4, załącznik nr 2) poprzez dodanie rubryki zatytułowanej “Gatunek i płeć ranionej, a nieodnalezionej zwierzyny”.

Ranne zwierzęta nazywane są przez myśliwych „postrzałkami”. Słowo to dotyczy zwierząt trafionych kulą, która rozszarpała ich ciało w takim miejscu, że nie spowodowało to ich nagłej śmierci. Zranione śrutem ptaki, na przykład ze strzaskanym skrzydłem, myśliwi nazywają „ptakami zbarczonymi”. Raną może być odstrzelona noga przednia lub tylna, przestrzelona wątroba, jelita, zuchwa z językiem, strzał w nerki, pośladki, dół klatki piersiowej. Ranienie zwierzęcia przez myśliwego jest pospolitym zjawiskiem, tak częstym, że stanowi oddzielny przedmiot szkolenia na kursach dla przyszłych myśliwych. Zapoznają się na nim z reakcją zwierzęcia trafionego kulą – zwierzę zachowuje się inaczej po trafieniu w serce, a inaczej, gdy kula złamie mu tylną nogę, przeszyje wątrobę albo nerki itd.

Odnalezienie zwierzęcia ranionego w mniej newralgiczne części ciała jest bardzo trudne. Ranny ptak, jeleni czy też dzik, sarna, muflon albo daniel zrobią wszystko, by uratować życie przed myśliwym. Ścigający ludzie z bronią i psami, gdy zorientują się, że jest to pościg

za łęej rannym zwierzęciem, ważą szanse, z doświadczenia wiedzą, że są niewielkie i czasem rezygnują.

8. Wprowadzenie zakazu dokarmiania i nęcenia karmą zwierząt łownych;

Zmiana proponowana w Art. 1 Druku 1042, Zmiana nr 8 w Art. 13

Proponowane zmiany:

Skreśla się Art. 13 w jego dotychczasowym brzmieniu i nadaje nowe:

Dodaje się w Art. 13. ust. 1. w brzmieniu:

„1. Zabrania się dokarmiania i nęcenia karmą zwierzyny łownej.”

Dodaje się w Art. 13 ust. 2. w brzmieniu:

„2. Zakaz ten nie dotyczy soli wykładanej w lizawkach, które jednak nie mogą być używane jako nęciska.”

Dodaje się w Art. 13 ust. 3. w brzmieniu:

„3. Wyjątek mogą stanowić jedynie sytuacje drastycznego niedoboru żeru naturalnego w zimie, które mogą znacząco zaważyć na trwałości populacji jednego lub większej ilości gatunków. Decyzję o określonym czasowo i przestrzennie wyjątku, do okresu trwającej zimy i obszaru wskazanej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, podjąć może minister właściwy do spraw środowiska, po uzgodnieniu z Państwową Radą Ochrony Przyrody i opinii właściwej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.”

UZASADNIENIE

Rekomendacje EFSA (European Food Safety Authority), 2017:

Na podstawie przeglądu literatury ustalono, że populacje dzików w krajach UE będą rosły jeśli nie nastąpią zmiany w ich zarządzaniu polegające głównie na ograniczeniu dokarmiania.

Stanowisko Państwowej Rady Ochrony Przyrody ws. nowelizacji prawa łowieckiego:

“Należy zrezygnować z generalnego obowiązku dokarmiania zwierzyny przez dzierżawców i zarządców obwodów. **Art. 13 powinien je dopuszczać wyłącznie w okresach występowania drastycznego niedostatku żeru naturalnego, gdy istnieje uzasadnione ryzyko wystąpienia znaczących szkód w uprawach rolnych i gospodarce leśnej.** Z uwagi na ochronę rodzimej różnorodności biologicznej oraz zdrowia zwierząt karmy nie powinny stanowić obce gatunki roślin uprawnych, warzywa ani przetworzone produkty spożywcze. Ilość, skład oraz miejsca ewentualnego wykładania karmy powinny być ustalane w oparciu o wytyczne zawarte w wieloletnich łowieckich planach hodowlanych. Opublikowane wyniki badań naukowych wskazują, że niekontrolowane tzw. zimowe dokarmianie dzikich zwierząt kopytnych przyczynia się do istotnego (często nadmiernego) wzrostu sukcesu rozrodczego i przeżywalności dokarmianych zwierząt. Badania wykazują też, że próby odciągania dzikich zwierząt kopytnych od upraw poprzez tworzenie pasów zaporowych i miejsc dokarmiania, jest także nieskuteczne. W sytuacji rosnącej liczebności populacji dzikich zwierząt kopytnych i szkód powodowanych przez te gatunki w uprawach rolnych, istnieje uzasadniona obawa, iż dalsze niekontrolowane dokarmianie będzie miało wręcz odwrotny skutek i pogłębi problemy oraz konflikty z rolnikami.”.

Zakaz dokarmiania dzików jest już wprowadzony przepisami krajowymi i należy go rozszerzyć na cały obszar RP oraz na pozostałe gatunki dużych ssaków kopytnych z listy gatunków zwierząt łownych (sarnę, jelenia i daniela):

I) W Art. 5. Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 1855) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 45 w ust. 1:

a) po pkt 3a dodaje się pkt 3b w brzmieniu:

„3b) czasowo zakazać dokarmiania zwierząt łownych;”

II) Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń

8) w art. 78 w pkt 4 na końcu dodaje się przecinek i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

4) dokarmiania dzików.

Zakaz taki, wskutek nadmiernego rozrostu populacji dzików, został wprowadzony w Niemczech. Nadmierny rozrost populacji dzików został w tym kraju spowodowany dwoma głównymi czynnikami:

1) Intensywnym dokarmianiem dzikich zwierząt, w tym przede wszystkim dużych ssaków kopytnych, a w szczególności dzików - w lasach i na polach, w miejscach stałego dokarmiania i na łąkach, na których masowo zabija się te zwierzęta;

2) Permanentnym zakłócaniem naturalnych mechanizmów rozrodczych u dzików skutkującym stałą tendencją do ich nienaturalnego, nadmiernego rozmnażania się wskutek presji łowieckiej - intensywnych odstrzałów, stymulujących mechanizmy rozrodcze samców i samic dzików.

Przegląd przepisów prawa łowieckiego krajów związkowych Niemieckiej Republiki Federalnej w zakresie dokarmiania zwierząt – 30.01.2018:

Bawaria, bawarskie prawo łowieckie, Art. 21, 25,41,43	Urząd Łowiecki może zezwolić na dokarmianie w okresach zagrożenia. Z dokarmiania wykluczone są jeleniowate.
Brandenburgia, prawo łowieckie §41	Dokarmianie poza okresami zagrożenia jest zabronione. Dokarmianie ptaków dozwolone.
Badenia-Wirtembergia, krajowe prawo łowieckie § 19	W okresie od 1.12 do 31.03 dokarmianie jest dozwolone. W okresie zagrożenia jest obowiązkowe. W przygotowaniu jest nowelizacja prawa zakazująca dokarmiania.
Hesja, krajowe prawo łowieckie § 30	Obszary przebywania zwierząt należy ukształtować tak, aby dokarmianie było zbędne. Urząd Łowiecki może zezwolić na dokarmianie naturalną karmą w okresie zagrożenia. Karma syntetyczna (pasza treściwa) jest zabroniona.
Meklemburgia-Przedpomorze, krajowe prawo łowieckie § 18	Urząd Łowiecki może zezwolić na dokarmianie w okresach zagrożenia.
Dolna Saksonia, dolnosaksońskie prawo łowieckie, § 32	Urząd Łowiecki może wprowadzić obowiązek dokarmiania w okresach zagrożenia. W okresie od 1.01. do 30.04 dokarmianie karmą naturalną jest dozwolone.
Nadrenia-Północna Westfalia, nadreńsko-północnowestfalskie prawo łowieckie, § 25	Urząd Łowiecki może wprowadzić obowiązek dokarmiania karmą naturalną w okresach zagrożenia, w okresie od 1.12. do 30.04..
Nadrenia-Palatynat, krajowe prawo łowieckie, § 25	Nie istnieje pojęcie zagrożenia, dokarmianie generalnie zabronione. Urząd Łowiecki może w drodze rozporządzenia przy szczególnie ciężkiej pogodzie i w czasie katastrof naturalnych zezwolić na dożywianie.
Kraj Sary, krajowe prawo łowieckie, § 25	j. w.
Saksonia, saksońskie prawo łowieckie, § 45	Obowiązek dokarmiania w okresach zagrożenia. W okresie od 1.04 do 31.10 – wyłącznie na podstawie zezwolenia Urzędu Łowieckiego.

Z uwagi na coraz częstsze występowanie w Polsce ognisk epidemii ASF i związane z tym zagrożenie epidemiologiczne dla całego obszaru kraju, niezbędne jest wprowadzenie do ustawy zakazu dokarmiania zwierzyny łownej, obejmującego również wykładanie karmy w jakiegokolwiek postaci na nęciskach.

Kilkadziesiąt lat doświadczeń oraz liczne publikacje naukowe potwierdzają, że sztuczne dokarmianie zwierzyny przez myśliwych nie spełnia założonego kiedyś celu, jakim było ograniczenie szkód rolnych, natomiast stwarza bardzo poważne problemy w zakresie epidemiologii. Jak wykazują dowody naukowe, wysokie koncentracje dużej liczby zwierząt wokół paśników, czy miejsc wykładania karmy skutkują zwiększonym ryzykiem infekcji i prowadzą do zwiększenia skali zapasożycenia wśród zwierząt (Putman, Staines, 2004). Dokarmianie dzikich zwierząt powoduje wzmoczone rozprzestrzenianie się gruźlicy bydłej (*Mycobacterium bovis*) wśród jeleniowatych (Miller i wsp. 2003). Publikacje naukowe wprost sugerują wprowadzenie zakazu dokarmiania zwierzyny. Ponieważ dokarmianie przyczynia się do rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, jest ono wprost sprzeczne z ustawowym celem łowiectwa z art. 3 Ustawy Prawo łowieckie, tj. “uzyskiwanie możliwie wysokiej kondycji osobniczej zwierzyny”.

Nie ma potwierdzenia w praktyce, ani w źródłach, że dokarmiania łowieckie zapobiega lub ograniczania szkody w uprawach leśnych, czy rolnych. Brak jest jednoznacznych dowodów, że dokarmianie ma jakikolwiek wpływ na zmniejszenie szkód w lasach naturalnych czy gospodarczych. Natomiast są potwierdzenia naukowe (Milner i wsp., 2014) i wyraźne dowody na to, że dokarmianie łowieckie powoduje rozmnażanie i wzrost populacji. Dokarmianie zwierzyny minimalizuje bowiem wpływ naturalnych czynników śmiertelności, jak niedobór pokarmu w zimie. Ten efekt dokarmiania jest w Polsce wysoce niepożądany w obliczu niekontrolowanego rozrostu populacji dzików.

Negatywny wpływ dokarmiania na ekosystem potwierdzony jest przez Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie (Selva i wsp. 2014). Wykazano, że wykładanie przez myśliwych karmy dla zwierząt narażało na zniszczenie znajdujące się w pobliżu łągi dwóch gatunków ptaków obecnie narażonych na wyginięcie, czyli cietrzewia i głuszca. W tej samej publikacji naukowcy PAN stwierdzają, że dokarmianie zwierząt w stanie wolnym odbywa się na olbrzymią skalę, a efekty tych działań i ich wpływ na środowisko pozostają w przeważającej mierze nieznane.

Brak jest jakichkolwiek naukowych dowodów na to, że dokarmianie jest pożyteczne z punktu widzenia ochrony przyrody.

Proponuje się rozważenie na zasadzie wyjątku dopuszczalność dokarmiania w formie „lizawek” zawierających minerały, jednak dopuszczenie takiego wyjątku powinno jednocześnie wiązać się z zakazem używania „lizawek” do nęcenia zwierzyny w miejsca odstrzału, jak praktykowane jest to obecnie.

9. Wprowadzenie zakazu stosowania amunicji z ołowiu;

Zmiana proponowana w Art. 1 Druku 1042, Zmiana nr 32 w Art. 42

Proponowane zmiany:

1) W zmianie 32 projektu ustawy w art. 42 wprowadza się ust. 12 o brzmieniu:
„12. Do wykonywania polowania nie używa się amunicji wykonanej z ołowiu.”

Po Art. 9 projektu ustawy dodaje się Art. 10 w poniższym brzmieniu, a dotychczasowy Art. 10 zmienia numerację na 11:

Art. 10. ust. 1.: „1. Art. 1 pkt. 32 w zakresie art. 42 ust. 12 ustawy zmienianej w art. 1, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

2. Do dnia 31 grudnia 2019 r. dopuszcza się używanie amunicji ołowianej do wykonywania polowania poza obszarami bagien, torfowisk oraz naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych.”

UZASADNIENIE

Wprowadzenie tego zakazu jest sprawą najpilniejszej wagi z uwagi na toksyczność amunicji ołowianej oraz obecny brak jakiegokolwiek kontroli nad jej sprzedażą i użyciem.

Polska jest obecnie jednym z trzech ostatnich krajów w Unii Europejskiej, obok Malty i Cypru, które nie mają jakichkolwiek regulacji, czy ograniczeń w zakresie użycia amunicji myśliwskiej wykonanej z ołowiu.

Ołów wprowadzany do środowiska w postaci amunicji myśliwskiej wykazuje negatywne oddziaływanie na ludzi, populacje zwierząt zarówno gospodarczych, jak i żyjących w stanie wolnym, zanieczyszcza wody, w tym stawy hodowlane oraz gleby użytkowane rolniczo. Z punktu widzenia toksykologii, ochrony życia i zdrowia ludzkiego oraz ochrony środowiska przed

zanieczyszczeniem zakaz ten jest ewidentnie uzasadniony. Co roku w Polsce wg źródeł naukowych wystrzeliwuje się w postaci amunicji myśliwskiej od 500 ton do 640 ton ołowiu (Thomas V.G., Guitart, R. 2010).

Stopniowy program odchodzenia od amunicji ołowianej na rzecz tzw. „green bullet” realizowany jest nawet przez Armię Stanów Zjednoczonych od roku 2009. Skoro największe i najnowocześniejsze siły zbrojne na świecie uznają za równie skuteczne pociski wykonane z alternatywnych wobec ołowiu materiałów, należy założyć, że będzie to zmiana bez uszczerbku dla celności i efektywności strzałów polskich myśliwych.

W dniu 22 marca 2013 r. grupa 30 naukowców z Europy i Kanady zajmujących się m.in. toksykologią (w tym naukowcy z Polski) podpisała oświadczenie Health Risks from Lead-Based Ammunition in the Environment, w którym po szczegółowej analizie wpływu tego metalu ciężkiego na człowieka i środowisko przyrodnicze, wezwano do całkowitego wycofania amunicji ołowianej na rzecz innych nie toksycznych materiałów (WHHRLBA 2013).

Zatrucie ołowiem z amunicji myśliwskiej u ludzi:

Wyniki badań przeprowadzonych w roku 2009 pokazują, że około 86% tusz jeleni zabitych podczas polowania pociskami typu Brenka miało w sobie fragmenty ołowiu, z których większość jest niemożliwa do wypreparowania w procesie obróbki mięsa (Neumann 2008). Drobin ołowiu pozostają w dziczyźnie i mogą stanowić zagrożenie dla konsumentów. (Cornatzer 2009) (Neumann 2009) (Hunt 2009)(Whaley 2008) (National Park Service 2014).

Nawet bardzo niskie dawki ołowiu powodują u dzieci zaburzenia procesu uczenia się, a u dorosłych mogą zwiększać zachorowalność na chorobę Alzheimera i ryzyko śmierci z powodu udaru lub zawału serca. Ołów zaburza także widzenie i motorykę, proces wzrostu, powoduje uszkodzenia organów wewnętrznych, utratę słuchu i wpływa na płodność. (American Bird Conservancy 2008). W latach 2013-2015 ukazały się przełomowe wyniki badań naukowych potwierdzające bez wątpliwości bezpośrednie zagrożenie zatruciem ołowiem dla osób spożywających dziczyznę. W badaniach brytyjskich zajmowano się wpływem ołowiu z ptaków upolowanych ołowianą amunicją śrutową na zdrowie osób dorosłych i dzieci. Wnioski z ich badań pokazują, iż nawet zjedanie mniej, niż średnio jednego posiłku z upolowanych dzikich ptaków w tygodniu może obniżyć iloraz inteligencji (IQ) u dzieci o jeden punkt (Green & Pain 2012). Z kolei w badaniach szwedzkich potwierdzono, iż zwiększone spożycie dziczyzny może być przyczyną podwyższonego poziomu ołowiu we krwi (Bjermo i wsp. 2013), a szwedzka Agencja ds. Żywności wydała ostatnio zalecenia dotyczące maksymalnych norm spożycia dziczyzny w obawie o zdrowie konsumentów (National Food Agency 2012).

Zatrucie ołowiem u ptaków wodnych:

Śrut ołowiany bywa często mylony z pożywieniem lub tzw. gastrolitami pomagającymi dzikim ptakom w trawieniu i rozdrabnianiu pokarmu w żołądkach mięśniowych tzw. mielcach. Badania

żołądków dzikich gęsi z rezerwatu Słońsk (obecnie Park Narodowy „Ujście Warty”) wykazały, że ptaki połykały śrut myśliwski, a u ok. 30% gęsi odnotowano niebezpiecznie wysoki poziom ołowiu w mózgowiu (Kalisińska 2000). Łącznie ocenia się, że w Europie z powodu zatrucia ołowiem ginie każdej zimy około miliona ptaków rocznie (17 różnych gatunków), co stanowi ok. 8.7% populacji. (Mateo 2009).

Zatrucie ołowiem ptaków drapieżnych:

Ołowica stanowi również zagrożenie dla chronionych ptaków szponiastych, ponieważ to one często żywią się mniejszymi ptakami, w których ciałach znajdują się ołowiane śruciny. W ten sposób obecny w środowisku ołów przyczynia się do zwiększenia śmiertelności orłów i innych ptaków szponiastych (Komosa 2009) (Fisher 2005) (Pain 2005). Zespół naukowców z Akademii Rolniczej w Szczecinie w roku 2005 przebadał 11 martwych orłów bielików, potwierdzając, iż gatunek ten jest narażony na zatrucie ołowiem. W niektórych przypadkach stężenie ołowiu u bielików było bezpośrednią przyczyną śmierci (Kalisińska 2006).

10. Wyeliminowanie polowań z parków narodowych.

Zmiana proponowana w Art. 1, Zmiana nr 1 w Art. 8. dodaje.

Do art. 8. dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

7. "Zakazuje się odstrzałów redukcyjnych zwierząt łownych, o których mowa w ust. 3., w formie polowań zbiorowych, polowań z naganką, polowań z użyciem psów oraz nęcenia zwierząt.”.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 15. 1. ustawy o ochronie przyrody w parkach narodowych oraz w rezerwatach przyrody zabrania się polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody; Proponowana zmiana ma zagwarantować, że odstrzały redukcyjne wyznaczone w planach ochrony i zadaniach ochronnych podporządkowane będą celom ochrony parku lub rezerwatu przyrody i przeprowadzane w najmniej szkodliwej formie dla przyrody tych obszarów.

Parki narodowe i rezerwaty przyrody to najwyższe w polskim systemie formy ochrony przyrody. O ich randze świadczy fakt, że utworzenie lub powiększenie obszaru ww. form ochrony przyrody jest celem publicznym w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce

nieruchomościami. Celem funkcjonowania parku narodowego jest zachowanie różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów. Katalog zadań prowadzonych przez ww. formę ochrony jest zamknięty i podporządkowany jest ochronie przyrody oraz edukacji ekologicznej. Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Udostępnienie parku i rezerwatu przyrody odbywa się wyłącznie w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, filmowania, fotografowania, a także w celach zarobkowych. W celu wyeliminowania negatywnego wpływu na ochronę przyrody parku narodowego ustawodawca nałożył m.in. obowiązek uzgodnienia z dyrektorem parku ustaleń projektów planów tj. urządzenia lasu czy dokumenty planistyczne gmin oraz wprowadził możliwość ustanowienia otuliny, która dodatkowo ekranuje przyrodę parku przed negatywną działalnością człowieka.

Polowania zbiorowe w sposób szczególnie intensywny oddziałują negatywnie na całe ekosystemy oraz na poszczególne siedliska. Oddziaływanie to jest nielimitowane, niewybiórcze i tylko w niewielkim stopniu kontrolowane. Niepokojone i płoszone są nie tylko zwierzęta gatunków łownych, ale także zwierzęta objęte ochroną gatunkową, w tym zwierzęta gatunków rzadkich i zagrożonych. Polowania zbiorowe są nieracjonalne, nieefektywne i w poważny sposób zakłócają równowagę całej przyrody ożywionej na dużych obszarach.

Podczas polowa zbiorowych zwierzęta różnych gatunków znajdujące się na obszarze objętym naganką są w sposób niewybiórczy płoszone przez grupę naganiaczy i sforę psów. Pole naganki często obejmuje w celowy sposób właśnie ostoje zwierzyny rozrzucone na dużych obszarach lasu, pól czy dziennych siedlisk oraz miejsc żerowania i odpoczynku. W okresie jesienno-zimowym zwierzęta po całonocnym żerowaniu w ostojach dziennych (rozumianych jako miejsca dziennego odpoczynku zwierzyny) znajdują bezpieczne ukrycie i odpoczynek. Wieczorem podnoszą się z ostoi i przemieszczają w poszukiwaniu pożywienia. Tak dzieje się do czasu, gdy rozpoczyna się zbiorowe polowanie. Podczas polowania zbiorowego grupa myśliwych, naganiaczy i psów przemieszcza się pojazdami od ostoi do ostoi. W trakcie naganki zwierzyna jest gryziona i rozganiana przez psy, strzela się do niej w ruchu, lub częściej - wręcz w pełnym biegu.

Proponowana poprawka wymaga nowelizacji Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie

zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, zmienioną Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz Ustawą z dnia 14 grudnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, poprzez:

1.2.5 Wykreślenie Art. 47a. 1. w brzmieniu:

Art. 47a. 1. “W przypadku gdy odstrzał sanitarny zwierząt został nakazany w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 8, art. 46 ust. 3 pkt 8 albo art. 47 ust. 1, na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.3), lub otulinach w rozumieniu tej ustawy, odstrzał ten przeprowadza **Polski Związek Łowiecki.**”

1.2.6 Dodanie Art. 47a. Ust. 1. - ust. 2. w brzmieniu:

Art. 47a. 1. “W przypadku gdy odstrzał sanitarny zwierząt został nakazany w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 8, art. 46 ust. 3 pkt 8 albo art. 47 ust. 1, na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.3), lub otulinach w rozumieniu tej ustawy, odstrzał ten przeprowadzany jest:

- a) w parkach narodowych i ich otulinach - na podstawie przepisów Ustawy o ochronie przyrody, w uzgodnieniu z dyrektorem parku narodowego, głównym i powiatowym inspektorem weterynarii, przez pracowników parku narodowego lub uprawnioną służbę weterynaryjną;
- b) w rezerwach przyrody - na podstawie przepisów Ustawy o ochronie przyrody, w uzgodnieniu z głównym i powiatowym inspektorem weterynarii, oraz po zaopiniowaniu przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Przyrody.
- c) na obszarze pozostałych form ochrony przyrody - na podstawie przepisów Ustawy o ochronie przyrody, w uzgodnieniu z głównym i powiatowym inspektorem weterynarii, oraz po zaopiniowaniu przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody.”

2. Zakazuje się odstrzałów sanitarnych zwierząt łownych, o których mowa w ust. 1., w formie polowań zbiorowych, polowań z naganką, polowań z użyciem psów oraz nęcenia zwierząt.”.

1.3.1) Wykreślenie Art. 47a ust. 1a:

6) w art. 47a po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, zakazów, nakazów i ograniczeń wynikających z przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz wprowadzonych na jej podstawie nie stosuje się w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia odstrzału sanitarnego zwierząt, z tym że przeprowadzenie tego odstrzału odbywa się po ustaleniu jego warunków z dyrektorem parku narodowego – w odniesieniu do obszaru parku narodowego lub regionalnym dyrektorem ochrony środowiska – w odniesieniu do obszaru rezerwatu przyrody.”